

fulfillment; the spirit of «ascetic rationalism,» which in Ukrainian culture, and this time is actually neopravyavnenym; Finally, the real recognition of the intrinsic value of each person.

Key words: *postmodern, liberal values, Ukrainian Orthodoxy, self-identify, individual autonomy.*

УДК. 123:316.324.8

Красіков М.,
аспірант кафедри філософії
Дніпропетровського національного
університету імені Олеся Гончара
(Днепропетровск, Україна),
E-mail: visnukDNU@i.ua

ПРЕДСТАВЛЕННЯ СВОБОДИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. У цій праці проаналізовано різні концепції свободи в інформаційному суспільстві. Наводиться поліваріатність цих представлень від свободи, як автономії індивіда, до свободи, як позбавлення державних обмежень. Автор приходить до висновків, що нові технології та можливості несуть одночасно розширення свободи людини та її обмеження.

Ключові слова: *свобода, інформаційне суспільство, приватна автономія, консюмерізм, автономія спільнот, лібертаріанство, комунітаризм.*

Актуальність проблеми свободи, перш за все, полягає у тому, що для людини завжди цінність свободи є найдорожче з того, що він має. Але більшість людей мало представляє значення цієї цінності, більш того, існує багато точок зору з цього приводу. Другий аспект – суспільство досі відчуває несвободу навіть у сталих демократичних суспільствах, про що говорить численні акції протесту, як наприклад «Окупуй Уол-Стріт» чи великий ажіотаж, пов'язаний з такими особистостями як Джуліан Ассандж та його викривальним проектом Вікілікс, Джоном Сноудером та його розкриття тотального мережі шпіонажу у мережі Інтернет тощо. І третє – бажанню цю свободу відстоювати, захищати та розповсюджувати по всьому світу, чим пояснюється втручання таких провідних країн світу, як США, Великобританія та Франція у справи країн третього світу, заради зменшення та знищення проявів тероризму, екстремізму, нетолерантності, тощо.

Останні наукові дослідження. Приватну автономію як основна особиста невід'ємна цінність людини розглядав американський дослідник Джимі Мур; приватна автономія, як конфіденційність і захист особистого простору досліджували американці Перент та Вестін. Дослідження проблеми відношення приватної автономії та інформаційних технологій зустрічається у працях тайського дослідника Зептаві Чоквасіна та нідерландського – Ван Дейка. Дослідження культу споживання та її загроз займався американський філософ Герберт Маркузе, а продовжував цю ідею і розвинувши її як новий вид свободи британський дослідник Бауман. Позиції комунітаристів та лібертаріанців глибоко розкрито та проаналізовано у творах дослідників політичної філософії: канадського – Кімліка та російського – Василенко.

Мета дослідження: проаналізувати та виявити основні концепції представлення свободи в інформаційному суспільстві та виявити їх переваги та недоліки.

Перше розуміння свободи – це автономність індивіда. Західне інформаційне суспільство у значній мірі продовжує ліберальну традицію XIX- першої половини ХХст. щодо приватного життя та особистої автономії. Наприклад американський дослідник Джим Мур вважає приватне життя універсальною суспільною цінністю для всього суспільства і воно стоїть поряд з життям, щастям, свободою, знанням,

здібностями, ресурсами та безпекою. [8, с. 95]. Інший американський дослідник, Перент, визначає конфіденційність, як стан недокументально мати особисту інформацію про інших [9, с. 68]. Людина, на його думку, має повний контроль над доступом до особистої інформації про себе і має право розкривати іншим стільки, скільки сама особа вважає для себе за потрібне. Перент виділяє три причини, чому так важлива конфіденційність: 1) Коли людина знає інформація про вас, він має владу над вами. Це означає, що інша людина або держава, або суспільство може дізнатись небажану для вас інформацію з ціллю підкорити вас власній волі і використовувати вас у небажаних для вас цілях. Приватність допомагає захищатись від цього згубного впливу. Володіння приватною інформацією завжди підштовхує державу до протиправних дій і проблема у тому, що у цій битві ми не зможемо мати зброю проти неї. 2) Люди завжди нетолерантні до образу життя, що відрізняється від їх, тому конфіденційність є засобом захисту від них. Це пояснюється тим, що ми всі різні, кожен має свої смаки і вподобання і не у кожному соціумі твої смаки і вподобання можуть високо оцінити, часто вони можуть стати причиною нерозуміння та травлі людини з боку оточуючого його соціуму. Тому приватність зберігає здоров'я та нерви людини і дає можливість почуватись самим собою хоч на деякій відстані. 3) конфіденційність як частина ліберальної етики – це вважається частиною укоріненних традицій у західному суспільстві. Сучасна людина не може представити власного життя без приватності, тому вона є для нього такою ж важливою, як право на життя, свободу висловлювання, права вибирати і бути обраним і т. ін. По Вестіну, існує три рівня приватності: 1) політична недоторканність приватного життя, 2) соціокультурна конфіденційність, 3) недоторканність приватного життя. Перша означає приватність у політичних вподобаннях, участі у політичних та суспільних організаціях, прихильність до тої чи іншої партії та кандидата. Друга – образ життя, вірування та особливості поведінки повинні бути захищені з боку влади. Третя – що кожен індивід повинен мати свій власний простір, що дозволило йому приймати рішення та виражати його власні ідеї, що так потрібно для демократії.

Більш всіх попередніх етапах у розвитку ІКТ, впровадження мережі є загрозою для всіх видів приватної життя [3, с. 200]. Небезпека відстеження всіх дій користувачів мережі загального користування лякає людей найбільше. Це може стати реальною небезпекою, як розвиток різних послуг протягом всієї історії людства. Фінансові послуги, наприклад, пройшли через процес, починаючи з обігу монет, продовжуючи через платежі чеками та друковані рахунки, і, нарешті, досягнувши електронної оплати. Уздовж цієї дороги, провайдери отримали підвищення кількості інформації про своїх клієнтів. В електронних операцій Банк повідомляє про точне місце, часу і природі кожної угоди і клієнт отримує виписки з банківських рахунків цих даних. Банкомати, термінали пункт-продажу, поштові замовлення і бронювання забезпечити всі деталі та особисту інформацію про споживача. Це є прекрасною можливістю для дослідження ринку, маркетингу та реклами. В Інтернеті, кожен крок реєструється за допомогою так званих технологій відстеження. Якщо вони хочуть, то веб-майстри можуть слідувати за кожним входом і за кожен «кляцання» на їхні сайти. Очевидно, що реєстрація та консультаційні послуги викликають найбільшу небезпека на недоторканність приватного життя, тому що вони мають потужний центр, який є «голодним» на особисті дані. Але із зростанням мереж зв'язку, що використовують цифрову реєстрацію програмного забезпечення, конфіденційність в децентралізованій розмови також поставлена на карту. Це небезпека не тільки виходить з людей, що порушують в центрі реєстрації (наприклад хакерами); більше, загроза виходить від самого центру. Наприклад, менеджери можуть прочитати всі листи своїх співробітників, – хоча частіше вони задоволені просто перевірка адреси, з яких відвідати і послуги, які вони використовують.

Це підводить нас до ризиків для приватного життя. На сьогодні комунікаційні технології мають достатньо ресурсів, щоб були у них у межах досяжності у будь-

який час і місце. Вибуховий попит на всі ці види об'єктів доводить, наскільки люди налагодили безперервному зв'язку. Майже кожне місце стає соціальним простором. Не тільки простір приватного життя у будинку та машині відкривається комп'ютерній мережі, але й особистий простір на роботі. Це фіксується зокрема на місцях, коли люди повинні працювати на настільних комп'ютерах або терміналах. Можливо простежити не тільки досягнення працівника, але і його / її просторову поведінку. Вільне переміщення по кафедрі, через будівлю або в дорозі могут бути зареєстровано і контролюватися. Деякі менеджери і роботодавці заперечують права працівників на недоторканність приватного життя на роботі. У кожному разі, особистий простір на роботі змінюється у більш колективний простір. Наступна загроза на недоторканність приватного життя є збір даних на людину за допомогою електронних технологій – що він купує, коли, номер банківської картки, куди і з ким він ходить кожен день і т.п. Такі дані сумують та встановлюється профіль людини, який може використовуватись як у комерції, так і у політиці, спецслужбами і т. ін

Це стосується і мобільних пристроїв. Тайский вчений Зептави Чоквасин аналізує вплив мобільних пристроїв на автономію людини [4, с. 101]. Мобільний пристрій є особистою річчю і він завжди знаходиться поряд з власником. Він є інструментом ідентифікації особистості. У ньому зберігається особиста інформація, як наприклад фотографії, контакти, відео, музика, тощо. Це, на його думку, може призводити до надмірного контролю особистості, бо кожен контролюючий орган через мережу Інтернет може знати, де на даний момент знаходиться той чи інший суб'єкт.

Не меншу небезпеку становлять впровадження соцмереж. Завдяки ним серед суспільства поступово впроваджується культура надмірної відкритості. Людина не тільки відкриває особисті дані – де він працює чи вчиться, з ким він зустрічається, де і з ким відпочиває, а й викладає фотографії з місця події, відмічає на геолокації, де він був і куди постійно ходить. Наразі саме суспільство насаджує цей культ і той, хто менш відкривається навколишнім або немає сторінку у соцмережі піддається у деякій мірі суспільному осуду, як «немодний», «замкнений». Люди, які постійно щось викладають і постять, здаються більшу спішними, ніж ті, хто не робить це. Часто люди навіть не задумуються, яку інформацію вони викладають про себе, ця інформація часто може у подальшому дискредитувати їх або заважати йому у подальшому житті. Це можуть бути, наприклад, пікантні фото чи непристойна поведінка і навіть якщо людина їх видалає, не факт, що їх ніхто не зберіг, щоб у подальшому використати проти тебе. Необережні пости у твітері, фотографії в Інстаграмі можуть привести до погіршення власної репутації, втрату роботи, виборців, довіри партії і т. ін. Тому користувачу треба декілька разів подумати, ніж щось публікувати про себе.

Друге розуміння свободи - це безкінечне споживання. Друга половина ХХ ст. ознаменувала перехід суспільства на культуру споживання. Економіки багатьох країн Європи оговтались після потрясінь Другої Світової війни та спостерігався невпинне зростання рівня життя населення і разом з тим їх споживачький потенціал. Розширився асортимент продукції, від продуктів до автомобілів. Казка про щасливе і безтурботне майбутнє поступово починало здійснюватись. Але деякі соціальні філософи бачили у цьому загрозу. Герберт Маркузе у своєму творі «Одномірне суспільство» критикує існуюче суспільство як суспільство несвободи. Суспільство контролюється за допомогою системи нав'язаних потреб, які Маркузе визначає, як «несправжні», «це потреби, що нав'язуються індивіду у процесі його придушення, це потреби, що закріплюють надважку працю, агресивність, зубожіння та несправедливість».[5, с. 268] Людині вони приносять тимчасову ейфорію, але не дають повноцінного щастя. «Істинні» потреби людини витісняються «несправжніми». «Істинними» є потреби у коханні, справжній дружбі, турботі оточуючих, увазі, саморозвитку. Ці потреби, головний критерій яких є щирість, до того ж довготривалі і можуть давати велике

задоволення, але при цьому їх важко заробити. «Несправжніми» або «примарними» є потреби, без яких людина могла прожити, але капіталістична система їх нав'язує з метою заробітку та пригнічення людини. Це може бути модний мобільний телефон чи автомобіль, потреба ходити на культовий фільм чи популярну зірку, їсти тільки популярну і начебто «корисну» їжу, яку цілодобово рекламують у ЗМІ, культура короткотривалих зв'язків, тощо. Людина підмінає свої основні цілі життя цілком заробити на культовий телефон чи на спорткар, знищуючи себе, своє здоров'я, особисте життя, зраджуючи друзів та близьких. Капіталізм закріплює цей культ, примушуючи людину працювати більше і при цьому виробляти і споживати абсолютно непотрібні речі, бо телефон А насправді рідко відрізняється від телефону Б, хоча реклама каже навпаки.

Продовжує цю ідею польсько-британський дослідник Зігмунд Бауман. На його думку, нова свобода, або ілюзія її – це світ споживання. Ця система ефективніша, міркує дослідник, тому що вона переносить міжособистісне суперництво зі сфери багатства та влади (які є по своїй природі обмежені) у сферу символів [1, с. 82]. У світі споживання володіти благами – лише один з призивів у конкуренції. Справжня боротьба йде за символи, за ті відмінності, які ці символи представляють. При цьому ця система має можливість збільшувати свої призи, замість того, щоб потрохи витратити блага. При цьому ця модель конкуренції ніколи не зіткнеться з загрозою фрустрації чи самознищення. При цьому будується нова модель соціального контролю, яка досягається спокушанням, тобто шляхом різних споживчих приманок. І виробництво у капіталістичній системі, на думку філософа, досягається шляхом індивідуальної свободи, а не її обмеження. Споживчий ринок, який і став новим інститутом контролю пропонує індивіду право «на повний індивідуальний вибір», надає соціальну згоду цього вибору та виганяє той страх небезпеки, що притаманний абсолютній свободі, таким чином, резюмуючи Бауман говорить про «подвійний затиск» ринку (повна свобода вибору плюс знищення страху небезпеки).

Дослідник вважає, що наразі суспільство підштовхує індивіда до створення власної соціальної ідентичності. Кожен повинен відповісти на питання, «хто він є», «ким я буду жити», «ким я хочу стати» і бути готовим у підсумку прийняти відповідальність за дані відповіді, то прожити життя повну сумнівів і страху перед помилками. Але самопобудову своєї ідентичності та підкорення інших людей своїй волі можуть вибрати та здатні на це лише небагато людей. Споживчий ринок може допомогти вам у цьому – ви можете відібрати символи ідентичності з величозного кошику запропонованих товарів. Потім можливо з відібраних символів робити унікальні комбінації і навіть якщо необхідні вам знаки відсутні, ринкова логіка незабаром надасть вам їх. Власне «Я» людина вибудовує за допомогою різних образів. «Я» стає рівним візуальним сигналам. Ці сигнали бувають різних типів – їжа, форма тіла, тип будинку, марка автомобіля, смартфона, мова, художні та літературні смаки і інше, що поставляє ринок у вигляді матеріальних благ, послуг та знань. Окремі сигнали можуть поступати разом з інструкцією і їх складають у цільні образи. Ринок поставляє і зразкові ідентичності, і їх можна обирати, коли вибір зроблений, обрану ідентичність можливо зробити реальною (символічно реальною чи реальною у якості образу), зробивши деякі закупки чи піддавшись дресурі – зробити нову зачіску, сісти на дієту, збагачення словарного запасу, тощо. Така ідентичність теж володіє соціальною згодою, та виключає фрустрацію та самознищення. При цьому акт споживання зображується як єдиний правильний шлях до впевненості, а ті, хто відмовляються від нього, є нерозумними та наражаються на небезпеки.

Третє представлення – свобода як автономія спільнот. Починаючи з 70-х років ХХ ст. ряд соціальних філософів виступили з критикою деяких фундаментальних положень у лібералізмі. Вони стосувались положень індивіда у суспільстві. Новий рух, який швидко набув популярності, став називатися комунітаристський, а самих теоретиків та прихильників – комунітаристи. Особливо їх ідеї стали популярні серед

істеблішменту Демократичної Партії США, як синтез соціалізму та лібералізму. Їх теоретики (Ч. Тейлор, М. Сандел та інші) виступають з критикою ліберальних та лібертарістських ідей. Центральною концепцією для комунітаристів є суспільне благо, яке є стандартом, по якому оцінюються переваги, смаки людей. Смаки люди оцінюються з того боку, наскільки вони відповідають загальному благу [4, с. 287]. «Я» людини, на думку комунітаристів, знаходиться глибоко у соціальних практиках, так що ми не можемо відступити від них, від своїх соціальних ролей. На думку Тейлора, якщо б свобода «Я» існувала сама б по собі, вона б була позбавлена цілей, а отже сенсу життя. Свобода повинна завжди десь знаходитись. Майкл Сандел вважає, що ми не можемо відрізнити «Я» від своїх цілей. Цінності суспільства не просто погоджені ним, а і є складовою її ідентичності. Благо для членів суспільства знаходяться у процесі самовідкриття – усвідомлення та визнання свої прихильностей і того, що вони від тебе потребують. Вони говорять, що самовизначення не завжди буває гарно, тому що людина часто приймає банальні, принизливі і шкідливі рішення. Іноді держава повинна вказувати людині, що гарно, а що погано в ім'я його особистого блага та блага усього суспільства, тому що людина часто не може відрізнити гарне від поганого, як у випадку з споживання алкоголю, наркотиками, азартними іграми, тощо. Держава повинна розподіляти ресурси, що вони слугували конкретним цілям, що вважає держава за потрібним та формувати цілі людей. Комунітаристи виступають за надання автономії окремим, навіть неліберальним етнічним, релігійним групам, виступаючи за політику мультикультуралізму. Якщо індивіди нездатні передивлятися свої спадкові релігійні/етнічні обов'язки або доречно перешкоджати таку здатність, то такі автономії, на думку комунітаристів, найкраще захищають їх цілі та конструюють їх. Сандел каже, що релігійна належність людей є настільки фундаментальною складовою, хто вони є, що їх найбільший інтерес захищати цю ідентичність та сприяти їй і у них немає ніякої зацікавленості, щоб відступати від свої принципів та заново оцінювати цю ідентичність. Цілі людей фіксовані та знаходяться за рамками їх раціонального перегляду. Інша концепція про соціальний тези та соціальне середовище. Згідно Тейлору, здатність до самовизначення може проявлятися тільки у суспільстві визначеного типу з визначеним соціальним середовищем. Нейтральна держава, яку відстоює лібералізм, не може захистити соціальне середовище. Підтримувати його може тільки політика загального блага, що базується на захисті традиційного або панівного засобу життя. Якщо держава тримала нейтралітет по відношенню до культури, то це призвело б до втрати плюралізму культур. Інша перевага у тому, що держава виступає ареною для дискусій щодо різних благ для суспільства, і нейтральність буде вкорінювати існуючі хибні судження та потреби серед суспільства шляхом їх не дискредитації. Крім того, нейтральні інститути не зможуть тримати легітимність, тому що вони підриває почуття держави, як загального блага, а підтримують почуття, того, що держава є інструментом індивідуальних благ.

Четверте представлення – свобода, як повна ліквідація втручання держави. Крім критики сучасного лібералізму з лівого боку, що представлена комунітаристами існує критика правого боку, що представлена ультра-ліберальною течією лібертаріанців (Нозік, Боуз та інші), що вважають себе ідейними продовжувачами традицій класичного лібералізму [2, с. 209].

Серед їх ключових ідей - максимізація свободу людини, вважаючи, що свобода людини важливіша за рівність. Кожна людина має право на свободу, сумісну с аналогічною свободою для всіх. Але наразі для встановлення цієї абсолютної свободи лежать деякі перешкоди, що штучно встановлені державою та суспільством. Серед таких перешкод – регуляція державою ринку. Вони ставлять знак рівності на свободі індивіда та вільний ринку, тому що держава свідомо надає переваги одним товаровиробникам за рахунок інших, створює монополії на ринку, вводить пільги на користування ресурсами окремим верствам населення, забороняє скоро-

чувати робітників або навпаки занадто захочує це. Це створює несправедливі, та неприйнятні умови для ринку, впевнені лібертаріанці, перешкоджає його розвитку та розвитку особистих якостей людини та здобуття його щастя.

Лібертаріанці також виступають проти концепції рівних можливостей. Рівні можливості означають намагання держави створити рівні умови для всіх в освіті, роботі, при займанні тих чи інших посад у приватному та державному секторі, тощо. Вони вважають це слизьким шляхом до деспотичного втручання у життя суспільства, централізованого планування ба навіть людської інженерії. Намагання створити пільги та преференції для окремих верств людей, скажімо бідних прошарків населення неминуче призводить їх до залежності від державних пільг та субсидій та можливістю держави легко маніпулювати та контролювати їх діями з боку держави.

Втручання держави також пригнічує здатність людини до творчості та саморозвитку. Держава субсидує та встановлює за допомогою обмежень тільки ті види культур, яка вона вважає за потрібне, забираючи у людини шанс на вільний вибір. Наприклад у СРСР довгий час був неофіційно закріплений такий стиль у мистецтві, як соцреалізм. Інші види мистецтв, як то кубізм, абстракціонізм та інші провідні течії були заборонені, а художникам або було заборонено малювати у таких стилях, або їх було репресовано. Тільки у звільнений від державних обмежень мистецтво здатне розвиватись, впевнені лібертаріанці.

Висновки:

Таким чином, проаналізувавши декілька концепцій про представлення свободи в інформаційному суспільстві ми прийшли до таких висновків: 1) Свобода як приватна автономія не втрачає своєї актуальності. Це право невтручання сторонніх осіб та держави у твоє особисте життя без твоєї особистої згоди все ще має безліч прихильників у західних суспільствах, та суспільствам, що наближаються за рівнем розвитку до них, тому що це є однією з фундаментів індивідуальності та демократії у світі. З іншого боку, запровадження інформаційних технологій крім можливостей більше розширяти своє коло спілкування дає ще контролюючим органам, зловмисниками та державі більше простору для збирання та накопичення даних про громадян з метою їх використання проти них. Приклад скандалу з Сноудером та АНБ і позовами уряду США проти Apple показує, що навіть у демократичних державах безпека приватності лежить на першій плоскості; 2) по друге інформаційне суспільство надає людині відкрити зовсім інший світ – це світ споживання, де діють зовсім інші правила гри, де гра ведеться за символічний капітал, який є безкінечний і його вистачить на всіх. Це ілюзорний світ, де всі виходять переможцями, де кожен відчуває свободу, повагу, саморозвиток, але при цьому ці люди, які крутяться у такому середовищі, забувають про справжні та реальні цінності, справжню свободу, кохання, самореалізацію. До того ж ці люди легко піддаються маніпуляціям і стають залежними від джерела символічного капіталу, реклами, моди, тощо; 3) по третє, набуває поширення представлення свободи як автономії спільнот та про те, що людина і спільнота не відділена один від одного, вона є складною системою, що взаємодіє один з одним і що тільки у спільноті людина може втілити свої цінності та життєві цілі. Саме загроза знищення та асиміляція цих спільнот, вважають їх прихильники, є найбільшою загрозою та несвободою. З іншого боку на крайньоправому фланзі стоять лібертаріанці, які загрозу свободі вбачають у обмеженнях, накладених державою, а свободою – звільнення від цих обмежень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Бауман З. Свобода / З. Бауман. Пер. с англ. Г. Дашевського, предисл. Ю. Левады. — Москва: Новое издательство, 2006. — 132 с. — (Библиотека Фонда «Либеральная миссия».)
2. Боуз Д. «Либертарианство». Индивидуализм. [Електронний ресурс] / Д. Боуз – Режим доступу: <http://libertynews.ru/node/20>
3. Василенко И. А. Политическая философия: Учеб. пособие. / И. А. Василенко – М.: ИНФРА-М, 2010.-320 с.- (Высшее образование).

4. Кимлика, У. Современная политическая философия: введение / У. Кимлика. пер. с англ. С. Моисеева; Гос. ун-т — Высшая школа экономики. — М.: Изд. Дом Гос. ун-та — Высшей школы экономики, 2010. — 592 с.
5. Маркузе Г. Эрос и цивилизация. Одномерный человек. / Г. Маркузе. Перев.: А. А. Юдин. М.: «АСТ», 2003. — 528 с.
6. Chokvasin Theptawee. Mobile Phone and Autonomy / Chokvasin Theptawee // Information Technology Ethics: Cultural Perspectives./Soraj Hongladarom. «Idea group deference». Hershey London Melbourne Singapore 2007 p. 68-81
7. Dijn Yan Van. The network society: Second edition / Dijn Yan Van — L.SAGE Publications, 2005. — 291 p.
8. Moor J. Toward a theory of privacy in the information age / J. Moor. — In R. M. Baird, R. Ramsower, & S. E. Rosenbaum (Eds.), Cyberethics: Social & moral issues in the computer age. — 2002, — pp. 200-212.
9. Parent W. A. Privacy, morality and the law / W. A. Parent // Philosophy & Public Affairs. — 12(4), - 1983, - с. 269-288.

REFERENCES:

1. Bauman Z. Svoboda [Freedom]. Per. s angl. G. Dashevskogo, predisl. Yu. Levady. — Moskva: Novoeizdatel'stvo, 2006. — 132 s. — (Biblioteka Fonda «Liberal'naya missiya».)
2. Bouz D. «Libertarianstvo». Individualizm. [«Libertarianism». Individualism.] [Electronic resource]. — Access mode: <http://libertynews.ru/node/20>
3. Vasilenko I. A. Politicheskaya filosofiya: Ucheb. posobie. [Political Philosophy: Textbook] — М.: INFRA-M, 2010. -320 s.- (Vysshее obrazovanie).
4. Kimlika, U. Sovremennaya politicheskaya filosofiya: vvedenie [Contemporary Political Philosophy: An Introduction]. per. s angl. S. Moiseeva; Gos. un-t — Vysshaya shkola ekonomiki. — М.: Izd. Dom Gos. un-ta — Vysshее shkoly ekonomiki, 2010. — 592 s.
5. Markuze G. Eros i tsivilizatsiya. Odnomernyy chelovek. [Eros and Civilization. A one-dimensional man]. Perv.: A. A. Yudin. М.: «АСТ», 2003. — 528 s.
6. Chokvasin Theptawee. Mobile Phone and Autonomy // Information Technology Ethics: Cultural Perspectives./Soraj Hongladarom. «Idea group deference». Hershey London Melbourne Singapore 2007 p. 68-81
7. Dijn Yan Van. The network society: Second edition— L.SAGE Publications, 2005. — 291 p.
8. Moor J. Toward a theory of privacy in the information age. — In R. M. Baird, R. Ramsower, & S. E. Rosenbaum (Eds.), Cyberethics: Social & moral issues in the computer age. — 2002, — pp. 200-212.
9. Parent W. A. Privacy, morality and the law // Philosophy & Public Affairs. — 12(4), - 1983, - с. 269-288.

Красиков М., аспирант кафедры философии Днепропетровского национального университета имени Олеса Гончара (Днепропетровск, Украина), E-mail: visnukDNU@i.ua

Представление свободы в информационном обществе

Аннотация. В этой работе проанализированы различные концепции свободы в информационном обществе. Автор приводит поливариантность этих представлений, от свободы, как автономии индивида к свободе, как избавление от государственных ограничений. Автор приходит к выводу, что новые технологии и возможности несут одновременно расширение свободы человека и ее ограничения.

Ключевые слова: свобода, информационное общество, частная автономия, консюмеризм, автономия общин, либертарианство, коммуитаризм.

Krasikov M., postgraduate student of the Department of Philosophy Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Dnipropetrovsk, Ukraine), E-mail: visnukDNU@i.ua

Presentation of freedom in the information society

Abstract. This scientific work analyzes various concepts of freedom in the information society. The author cites many options these representations of freedom like autonomy of the individual to freedom as freedom from government restrictions. The author concludes that new technologies and capabilities are at the same time the expansion of human freedom and its limitations.

Freedom as private autonomy does not lose its relevance. This right of non-interference by unauthorized persons and state in your privacy without your consent still has many supporters in Western societies, and societies, approaching the level of development to them, because it is one of

the foundations of individuality and democracy in the world. On the other hand, the introduction of information technology in addition to more opportunities to expand their social circle gives more control authorities, the state and criminals more space for the collection and storage of data about individuals to be used against them. Example of the Snowden scandal and NSA and US government claims against Apple shows that even in democratic states is the security of privacy on the first plane. Information Society gives a person discover a completely different world - a world of consumption, where there are quite different rules of the game where the game is on the symbolic capital that is endless and it is enough for everyone. This illusory world, where all winners go where everyone feels the freedom, respect, self-development, but these people spin in this environment, forget about the true and real values, real freedom, love and self-realization. Moreover, these people are easily manipulated and are dependent on the source of symbolic capital, advertising, fashion, and more. Gaining representation of freedom as autonomy and communities that love and community are not separated from each other, it is a complex system that interacts with each other and only community people can realize their values and life goals. It was the threat of destruction and assimilation of these communities, according to their supporters, is the biggest threat and lack of freedom. On the other side stand side kraynopravomu libertariantsi that threaten freedom to see restrictions imposed by the state, and freedom - liberation from these constraints.

Keywords: *freedom, information society, private autonomy, consumerism, community autonomy, libertarianism, communitarianism.*

УДК 111.1

Кузьменко В. В.

доктор философских наук, профессор,
заведующий кафедрой философии и политологии
Днепропетровского государственного университета внутренних дел
(Днепропетровск, Украина), E-mail: visnukDNU@i.ua

ОНТОЛОГИЯ ПРАВОТВОРЧЕСТВА Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО И Л. И. ПЕТРАЖИЦКОГО В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОЙ АНТРОПОЛОГИИ

Аннотация. *Во второй половине XIX столетия в западной философии права, вместе с общей тенденцией роста влияния позитивизма и сциентизма, популярность концепции естественного права резко падает. Ведущие правоведы и теоретики права все больше склоняются к тому, что толкование основ естественного права субъективно. Право понимают как формальную юридическую систему. Восточнославянская традиция философии права избежала этих крайностей. Господствующей линией в восточнославянской философии права остается та, которая рассматривает право в тесной связи с нравственной жизнью людей. Лучшее всего концепция восточнославянской философии права была представлена Ф. М. Достоевским, который представил мировоззрение, очищенное от однобокости концепций, как славянофилов, так и западников.*

Л. И. Петражицкий в 1897-1900 г.г. впервые в восточнославянском правоведении поставил вопрос о необходимости опоры естественного права на достижения психологии. Трактовка человека как природного существа проводилась Л. И. Петражицким в контексте учения Ч. Дарвина и достижений психологии конца XIX столетия. В основу своей правовой концепции Л. И. Петражицкий положил понятие эмоции.

Ключевые слова: *философия права, естественное право, славянофилы и западники, психология, эмоция.*

Философско-правовая проблематика – одно из ведущих направлений восточнославянской мысли второй половины XIX – начала XX столетия. Она развивалась в формах рационального знания и художественного творчества. Именно такой синтез позволил, во-первых, выразить духовный опыт, накопленный в православной культуре, во-вторых, осмыслить восточнославянское правосознание в историко-культурном контексте.